

Hz.Mehdi(a.s)'ın Doğumu

<"xml encoding="UTF-8?">

Kur'an'da Hz. Mehdi (a.s)

Muhsin Arslan

Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde, yeryüzünde geniş çaplı bir ıslah hareketinin başlayacağı, Allah Teala'nın şeytanın hakimiyetine son verip, onu izleyenlerin iktidarını yıkacağı ve salih kullarını bütün yeryüzüne egemen kılıp, dünyanın yönetimini onlara vereceği açıkça bildirilmiştir.

Böylece salih kullar, İslam'ın kanun ve hükümlerini bütün boyutlarıyla eksiksiz olarak uygulayacak, insanoğlunun saadet ve mutluluğunu temin edip hayatın ana hedefinin gerçekleşmesini sağlayacaklardır.

Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in sünnetini ihtiva eden muhtelif mezheplere ait kaynak eserlere müracaat edildiğinde, "Hz. Resu-lullah'ın soyundan olan büyük bir zatın ahir zamanda zuhur edip ortaya çıkacağı, baştan başa zulüm ve kötülükle dolmuş bulunan dünyayı adalet ve iyilikle dolduracağına" dair pek çok sahih ve mütevatir hadislerin rivayet edilmiş olduğu görülür.

Buna ilaveten, yine İslam alimleri tarafından kaleme alınmış olan yüzlerce eserde de Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in mutahhar soyundan gelen büyük bir insanın ahir zamanda zuhur edip ortaya çıkacağını ve o sırada zulümle dolmuş olan yeryüzüne adaleti hakim kılacağı kaydedilmiştir.

Bizzat Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'ten ulaşan sahih ve mütevatir hadislerde onun soyu, bütün vasıfları, hatta fiziki özellik ve nişaneleri bütün ayrıntılarıyla belirtilmiştir. Bunların en meşhurlarından biri Sünen-i Ebu Davud'da[1] yer alan Ebu Said-i Hudri'nin rivayetidir:

Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih şöyle buyurdular: "Mehdi bendendir. Açık alınlı, ince

burunludur. Zulüm ve kötülükle dolan yeryüzünü adaletle dolduracaktır.”

Bu hadisi tanınmış hadisçilerin tamamı rivayet etmiş ve sahih olduğunda ittifak etmişlerdir. Şii Müslümanların kaynak kitapları da aynı hususta Ehl-i Beyt İmamlarının Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'ten aktardığı sahih hadislerle doludur. Bunlarda işlenen ortak konudur: “O hayattadır, herkes gibi yemek yer, su içer, insanların içerisinde yaşar fakat insanlar onu tanımazlar, ama o insanları görür, insanların işlerini yoluna koyar, insanlarla Rableri arasında feyiz vasıtasıdır o. Eğer o hayatta olmasaydı yeryüzü yok olurdu. Yerle gök, onun sayesinde bakidir.”

İmam Mehdi (a.s) ve Kur'an

Kur'an-ı Kerim ile aşina olan her araştırmacı, Kur'an'ın ilahî hüküm ve esaslarını açıklarken kendine özgü bir yöntem izlediğini, birtakım değişmez prensiplere dayandığını bilir. Bunlardan birkaçını aşağıda aktarıyoruz.

- 1- Bu kitap (Kur'an) belli konularda bir dizi bilgiler içeren salt ilmî ve kanunî bir eser olmayıp, başlı başına hidayet ve yol gösterici bir kitaptır.
- 2- Bu kitap, Hz. Resulullah'ın bütün zaman ve mekânlar için geçerli olan sürekli bir mucizesidir. Hangi çağda ve hangi düzeyde olursa olsunlar, bu kitap tüm insanlara hitap edici niteliktedir.
- 3- Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'ten ulaşan sahih hadisler ve sünnetinin ortaya koyduğu üzere Hz. Resulullah, ilahî hikmetin gerektirdiği üzere insanların Kur'an'ı anlayabilme hususunda Ehl-i Beyt'e müracaat etmelerini istemiş ve bu hususta kimsenin kendisini müstağni görmesini caiz bulmamıştır. Bu nedenledir ki, Kur'an bazı dinî hükümleri genel çerçevesiyle belirtmekle yetinmiş ve bunlarla ilgili teferruat ve gerekli açıklamaları Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih ve onun Ehl-i Beytine bırakmak suretiyle ümmetin Hz. Resulullah ve onun Ehl-i Beytine yönelmesini istemiştir. Zira böylece insanlar sapmayacak, şaşkınlık ve gaflet içinde bocalamaktan kurtulacaklardır.

Nitekim Hz. Resulullah şu hadisiyle mezkur gerçeği açıkça beyan etmişlerdir: “Benden sonra

aranızda iki değerli ve ağır emanet bırakıyorum; biri Allah'ın kitabı, diğeri de benim soyum olan Ehl-i Beyt'im! Bu ikisine sarılırsanız asla sapmaz, yolunuzu şaşırırmazsınız!"

Bundan dolayı, sahih İslamî akidelerin tümünün ayrıntılarını değil de sadece çerçevesini ve kökünü Kur'an-ı Kerim'de bulmak mümkündür. Şüphesiz, bu temel İslamî inançlardan biri de, Kur'an-ı Kerim'de birçok ayette beyan edilmiş bulunan "Mehdilik" akidesi, yani Hz. Mehdi'ye iman olayıdır.

Bu noktaları göz önünde bulundurarak şimdi Hz. Mehdi ve ashabıyla ilgili bazı ayetleri, Hz. Resulullah ve Ehl-i Beyt İmamlarından gelen tefsirleriyle birlikte zikrediyoruz:

1- "Müşrikler istemese de dini (İslam'ı) bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberini hidayet ve hak dinle gönderen O'dur."[2]

Şeyh Saduk, Ebu Basir'den şu hadisi rivayet eder:

Hız. İmam Sadık bu ayetle ilgili olarak şöyle buyurmuşlardır: "Allah'a ant olsun ki, bu ayette zikredilen vaat henüz gerçekleşmiş değildir; Kaim (Kıyam edecek olan Hz. Mehdi) zuhur edinceye kadar da bu gerçekleşmeyecektir. Kaim zuhur ettiğinde onun kıyam ve zuhurundan rahatsızlık duymayacak olan hiç bir kâfir ve müşrik kalmayacaktır. Kâfir veya müşrik olan bir kimse, taşın içine de girecek olsa, o taş dile gelecek ve "Ey mü'min! İçimde bir kâfir var, beni kır ve onu öldür!" diyecektir."[3]

2- "Müşrikler istemese de dini (İslam'ı) bütün dinlere üstün kılmak için Peygamberini hidayet ve hak dinle gönderen O'dur."[4]

Büyük Şafii alimlerinden Allame Ebu Abdullah Muhammed b. Yusuf Genci "el-Beyan fı-Ahbari Sahib-iz Zaman" adlı kitabının 103. sayfasında şöyle yazıyor: "Said b. Cubeyr, bu ayetten Fatımat-üz Zehra selâm'ullahi aleyha'nın neslinden olan Hz. Mehdi'nin kastedildiğini söylemiştir."[5]

Yine diğeri bir Ehl-i Sünnet alimi de bu ayeti tefsir ederken şöyle demiştir:

"Mehdi zuhur edince bütün yeryüzünde yaşayanlar ya İslam dinine girecek, ya da cizye vermeyi

kabul edecekler.”[6]

3- “Ey İman edenler! İçinizden kim dinden dönerse, Allah (onun yerine), kendisinin onları sevdiği, onların da kendisini sevdiği, mü’minlere karşı alçakgönüllü, kâfirlere karşıysa güçlü ve onurlu, Allah’ın yolunda cihat eden ve kınayıcının kınamasından korkmayan bir topluluk getirir...”[7]

İbn-i Ebi Zeyneb-i Nu’mani olarak tanınan Muhammed b. İbrahim “Gaybet” adlı eserinde Süleyman b. Harun İcli’den şu hadisi rivayet eder:

İmam Sadık aleyhi’s-selâm bu ayetle ilgili olarak şöyle buyurdular: “Şüphesiz, Hz. Mehdi’nin bunu yapacak olan dost ve yardımcıları vardır; bütün insanlar ortadan kalkmış olsa bile, Allah Teala onun yardımcılarını getirecektir. Bu ayette sözü edilen topluluk işte onlardır.”

4- “....ve şüphesiz o (Hz. Mehdi’nin kıyamı) kıyametin yaklaştığını bildirir.”[8]

Allame Hamzavi “Meşarik-ul Envar fı-Fevzi Ehl-il İtibar” adlı kitabında şöyle yazıyor:

“Mukatil b. Süleyman ve tefsir hususunda ona tabi olan bir grup tefsir yazarları, bu ayetten ahir zamanda zuhur edecek olan Mehdi’nin kastedildiği inancındadırlar.”

Yine Ehl-i Sünnet’in geçmiş ve günümüz ulemasından kalabalık bir grup, bu ayet-i kerimenin Hz. İmam Mehdi aleyhi’s-selâm hakkında olduğunu belirtmişlerdir. Bu cümleden aşağıda adı geçenleri sayabiliriz.

Kadı Beyzavi (H. 585-691) “Envar-üt Tenzil” adlı kitabında, Şafiî mezhebinden olan Ali b. Burhan-ı Halebi “Siret-ül Halebiyye” adlı kitabının birinci cildinin 226. sayfasında (Mısır bas.), Muhammed b. Ali Sabban “İs’af-ür Rağibin” adlı kitabının 156. sayfasında ve İbn-i Hacer “es-Savaik-ul Muhrika” adlı kitabının 96.

sayfasında bu ayetin Hz. Mehdi’ye işaret ettiğini belirtmişlerdir. Yine, Zimahşeri “el-Keşşaf” adlı tefsirinde ve “Ruh-ul Beyan” tefsirinin yazarı, mezkur tefsirinde bu ayeti tefsir ederken Hz. İsa aleyhi’s-selâm’ın, İmam’ın (Hz. Mehdi’nin) arkasında namaz kılacağını belirtmişlerdir.

Alusi “Ruh-ul Meani” adlı tefsirinin 25. cildinin 95. sayfasında bu ayeti tefsir ederken şöyle diyor: “Meşhur görüşe göre, İsa aleyhi’s-selâm Şam şehrinde halk sabah namazını kılmak isterken inecektir. Bu arada İmam Mehdi aleyhi’s-selâm geri çekilecek, fakat İsa onu öne geçirip arkasında namaz kılacaktır ve, senin için kamet getirilmiştir, diyecektir.”

5- “....onlar için dünyada aşağılanma ve zillet vardır...”[9]

Hafız Muhammed b. Cerir-i Taberi “Cami-ül Beyan” adlı tefsirinin 1. cildinin 501. sayfasında bu ayetin tefsiri ile ilgili olarak aşağıdaki hadisi nakletmiştir:

“Onların (Hıristiyanların) aşağılanma ve zilleti, Mehdi’nin zuhur ettiği zaman olacaktır. O, Konstantiniye’yi fethedecek ve onları katledecektir. İşte onların dünyadaki aşağılanma ve zilleti budur.”[10]

6- “...Göklerde ve yerde ne varsa, isteyerek ve istemeyerek O’ na teslim olmuştur.”[11]

Ayaşi, kendi senediyle Rifaa b. Musa’dan şöyle aktarır: İmam Sadık aleyhi’s-selâm bu ayete istinat ederek şöyle buyurdular: “Hz. Mehdi kıyam ve zuhur ettiğinde, “La ilahe illellah, Muhammedun Resulullah” sesinin yükselmediği bir tek belde kalmayacaktır.”[12]

Ayaşi, yine kendi senediyle İbn-i Bükeyr’den şöyle nakleder: Allah Teala’nın, “Göklerde ve yeryüzünde ne varsa, istese de istemese de O’ na teslim olmuştur.” buyruğu hakkında İmam Musa Kâzım aleyhi’s-selâm’dan sorduğumda şöyle buyurdular: “Bu ayet Hz. Mehdi hakkında nazil olmuştur. Kıyam ettiğinde tüm yeryüzündeki Yahudiler, Hıristiyanlar, sabiiler, zındıklar, mürtetler ve kâfirlere İslam’ı sunacaktır.

Kendi rızasıyla Müslüman olanları namaz, zekat gibi bir Müslüman’a farz olan amelleri yapmaya mükellef kılacaktır; İslam’ı kabul etmeyenleriye katledecektir. Artık yeryüzünde “Allah birdir!” demeyen kimse kalmayacaktır.”[13]

Hanefi mezhebi ulemasından olan Hacı Kelan Kunduzi “Yenabi-ül Meveddet” adlı kitabının 421. sayfasında şöyle yazıyor:

“Rifaa b. Musa, mezkur ayetle ilgili olarak, Hz. İmam Sadık aleyhi’s-selâm’ın şöyle buyurduğunu

rivayet eder: “Hz. Mehdi’nin kıyam ettiği zamanda yeryüzünde Allah’ın birliğine (La ilahe illellah) ve Hz. Resulullah’ın O’nun Peygamberi olduğuna (Muhammed’un Resulullah) şahadet getirme sesinin yükselmediği hiç bir bölge kalmayacaktır.”[14]

7- “Ey İman edenler! Allah’a, Peygambere ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin...”[15]

Cabir b. Abdullah Ensari şöyle der: “Allah (c.c) Hz. Peygamber’e, “Ey İman edenler! Allah’a, Peygamber’e ve sizden olan emir sahiplerine itaat edin” ayetini nazil buyurduğunda: “Ya Resulullah, Allah’ı ve Resulünü tanıyoruz, itaatının sana itaat demek olduğu o emir sahipleri kimlerdir peki?” diye sordum. Resulullah: “Onlar benim halifelerim, benden sonra Müslümanların İmamlarıdır ey Cabir!” buyurarak şöyle eklediler: “Onların ilki Ali b. Ebu Talib’dir, sonra Hasan ile Hüseyin, ardından da Ali b. Hüseyin ve Tevrat’ta “Bâkır” adıyla tanınan Muhammed b. Ali gelir.

Sen de onu göreceksin ey Cabir; onu gördüğün zaman kendisine benim selamımı ilet. Onu, Cafer b. Muhammed Sadık izler; ondan sonra da Musa b. Cafer, Ali b. Musa, Muhammed b. Ali, Ali b. Muhammed, Hasan b. Ali gelir ve onu da adı ve künyesi benim adım ve künyem olan, Allah’ın yeryüzündeki son hücceti ve kulları arasında bıraktığı son İmam, yani Hasan b. Ali’nin oğlu izler. Allah Teala onun eliyle yeryüzünün doğusunu ve batısını fethedecektir. O, dostları ve Şiilerinden gizlenip gaybete çekilecektir. Onun gaybette bulunduğu dönemde, kalbi Allah Teala tarafından iman için denenip sınanmış (ve bu sınavı yüz akıyla verebilmiş) olan kimseden başkası onun imametine olan inancını sürdüremeyecektir.”

Cabir hadisin devamını şöyle anlatır: “Ya Resulullah! Şiileri ve dost-ları onun gaybette bulunduğu dönemde kendisinden faydalanabilecekler mi?” diye sordum. Resulullah buyurdular ki: “Beni peygamberlikle görevlendirene yemin olsun ki, evet; güneş bulutun ardında kalınca onun ışığından faydalanıldığı gibi, gaybet çağında da insanlar onun velayetinden faydalanacak ve onun ışığıyla aydınlanacaklardır. Ey Cabir, bu, Allah’ın gizli sırlarından ve saklı ilimlerinden, ehli olmayandan bu sırrı gizle!”[16]

8- “...ve biz yeryüzünde zayıf kılınanlara lütufta bulunmak, onları önderler ve mirasçılar kılmak istiyoruz...”[17]

İbn-i Ebi-l Hadid bu ayetle ilgili şöyle diyor:

“Bizim büyükler, bu ayetin, bütün ülkeleri fethedecek bir İmamın zuhur edeceğinin vaadi olduğu görüşündedirler.”[18]

9- “Ve bunu (imameti) insanlar Allah’a dönsün diye onun (Hz. İbrahim’in) ardında (soyunda) kalıcı bir kelime olarak kılıp bıraktı.”[19]

Ebu Hureyre’den şöyle nakledilir: Resulullah sallâ’lâhu aleyhi ve alih’e “Ve bunu onun soyunda kalıcı bir kelime kıldı” ayeti hakkında sordum, şöyle buyurdular: “Allah Teala İmamları Hüseyin’in soyunda bırakmıştır. İmamlardan dokuzu onun soyundan gelecektir; bu ümmetin Mehdi’si de işte bunların arasındadır. Bütün hayatı Kabe’nin rüknüyle Makam-ı İbrahim arasında geçen biri dahi benim soyuma kin duyuyor olarak Allah Teala’nın huzuruna çıkarsa (ölürse), ateşe atılacaktır.”[20]

Sabit-i Sumali’den şöyle nakledilir: İmam Zeynelabidin aleyhi’s-selâm şöyle buyurdular: “Allah’ın kitabında kan bağıyla akraba olanlar yekdiğerlerine nispetle evladılar” ayeti bizim hakkımızda nazil olmuştur. Aynı şekilde “ Ve bunu (imameti) insanlar Allah’a dönsünler diye onun (Hz. İbrahim’in) ardında (soyunda) kalıcı bir kelime olarak kılıp bıraktı” ayeti de bizim hakkımızda inmiştir. Bu ayette geçen imamet, kıyamet gününe kadar Hz. Hüseyin aleyhi’s-selâm’ın soyundadır ve bunlardan biri olan gaybete çekilecek olan İmam’ın (Hz. Mehdi’nin) iki gaybeti olacaktır ki, biri diğerinden daha uzun sürecektir.

Birincisi kısa süreli olacak; diğeri ise o kadar uzayacaktır ki, buna inananların çoğu bu inançlarından döneceklerdir; yakini güçlü ve bilgisi doğru olan, kalbinde bizim rızamızdan başka hiçbir şey hissetmeyen ve biz Ehl-i Beyt’e tam bir teslimiyetle teslim olanlardan başka, imamete inanan kimse kalmayacaktır.”[21]

10- “... Açık ve gizli nimetlerini size tamamlamıştır...”[22]

Şeyh Saduk, Ebu Ahmed Muhammed b. Ezdi’den şu rivayeti nakleder: Efendim İmam Musa b. Cafer aleyhi’s-selâm’a: “... açık ve gizli nimetlerini size tamamladı ...” ayetinin açıklamasını sordum, şöyle buyurdular: “Zahir ve açık nimet, zahirde olan ve açıkça görebildiğiniz imamdır, gizli nimet de gaybetteki imamdır.” Bunun üzerine kendisine: “İmamlar arasında gaybete çekilecek olanı var mıdır” diye sordum. “Evet,” buyurdular, “kendisi gaybette kalacak ve

insanların gözünden gizlenecektir, ama mü'minlerin kalplerinde sürekli anılacaktır, o bizim (Ehl-i Beyt İmamlarının) on ikincimizdir.

Allah Teala bütün zorlukları ona kolaylaştıracaktır, yeryüzünün hazinelerini ona aşikar edecektir, her çeşit uzaklığı ona yakın kılacaktır, zorba ve zalim olan herkesi onun eliyle yok edecektir, onun elleriyle, tuğyan eden her şeytanı helak edecektir. Cariyelerin en iyisinin oğludur; onun, dünyaya gelişi gizli olacaktır, Allah Teala onu aşikâr edinceye kadar adını anmak insanlara helal olmayacaktır, (zuhur edince) zulüm ve kötülükle dolmuş bulunan yeryüzünü, adalet ve doğrulukla dolduracaktır.”

11- “Onlar ki, eğer onlara yeryüzünde egemenlik verirse namazı dosdoğru kılarlar, zekat verirler, marufu emreder ve mün-kerden sakındırırlar. İşlerin sonu Allah’a aittir.”[23]

Ebu'l Carud, Hz. İmam Muhammed Bâkır aleyhi's-selâm'ın şöyle buyurduğunu söyler: “Bu ayet Hz. Mehdi ve ashabı hakkında nazil olmuştur. Allah Teala onları yerin doğu ve batısına egemen kılacak, onların eliyle dini aşikâr edecektir. O, zuhur edince, artık zulüm ve sapıklıktan eser kalmayacaktır.”[24]

Bu hadis ayrı bir nakilde Hz. İmam Muhammed Bâkır aleyhi's-selâm' dan şöyle nakledilmiştir: “Bu ayet İmam Mehdi'ye kadar olan Âl-i Muhammed sallâ'llâhu aleyhi ve alihi hakkında nazil olmuştur. Allah Teala İmam Mehdi ve ashabını yerin doğu ve batısına egemen kılacaktır; dini kâmil edip onun eliyle batılı, bidatleri ve yanlışlıkları giderecektir. Nitekim daha önce cahiller hakkı yok etmişlerdi. O zuhur edince, artık zulümden eser kalmaz. Onun yaranı iyiliği emreder ve kötülüklerden sakındırırlar.”[25]

12- “....de ki, hak geldi ve batıl zail olup gitti....”[26]

Bu ayet hususunda Hz. İmam Muhammed Bâkır aleyhi's-selâm şöyle buyurmuşlardır:

“Kıyam edecek Mehdi zuhur ettiği zaman batıl devleti yok olup gidecektir.”[27]

13- “Bilin ki, şüphesiz Allah yeri öldükten sonra diriltir; biz, akledesiniz diye sizlere ayetleri açıkladık.”[28]

İbn-i Abbas bu ayetin tefsirinde şöyle demiştir: “Yani, Allah Teala yeri öldükten sonra Âl-i Muhammed’in kıyam edecek olanı ile ıslah edecektir.”

Selam b. Müstenir de, İmam Muhammed Bakır aleyhi’s-selâm’dan bu konuda şu hadisi rivayet etmiştir: “Allah Teala, kıyam edecek Mehdi’nin eliyle yeri diriltecektir. O, adalet üzere halkı yönetecektir. Böylece yeryüzü zulümle öldükten sonra, adaletle tekrar dirilecektir.”[29]

14- “De ki: Haber verin, eğer suyunuz yere batacak olursa, bu durumda kim size bir akar su kaynağı getirebilir.”[30]

Bu ayetle ilgili olarak Hz. Resulullah Ammar-i Yasir’e şöyle buyurmuştur:

“Ey Ammar, Allah Hüseyin aleyhi’s-selâm’ın neslinden dokuz İmam getireceğini ahdetmiştir. Onun dokuzuncu çocuğu gaybete çekilecektir. İşte Allah’ın buyruğu budur.” Sonra da anılan ayeti okudu. “Onun uzun bir gaybeti olacaktır ki, birtakım insanlar bu dönemde imanlarını kaybedecek, diğer bir grubu ise imanlarını koruyacaklardır.

O, ahir zamanda çıkıp yeryüzünü adaletle dolduracaktır. O, Allah’ın kelamının tevili (yorumu) için savaştı, nitekim ben Allah’ın kelamının tenzili (nazil oluşu) için savaştım. Ey Ammar, o benim ismimi taşıyacak ve halkın bana en çok benzeyeni olacaktır.”[31]

Ebu Basir diyor ki: Hz. İmam Muhammed Bâkır aleyhi’s-selâm bu ayetle ilgili olarak şöyle buyurdular: “Bu ayet, Mehdi hakkında nazil olmuştur; Allah Teala şöyle buyuruyor: Eğer imamınız gaybete çekilir ve onun nerede olduğunu bilmezseniz, o zaman kim, size göğün ve yerin haberini getiren ve Allah’ın helal ve haramını açıklayan aşikâr bir imam getirir.” Sonra da: “Henüz bu ayetin tevili gelmemiştir, kesinlikle gelecektir.” dedi.[32]

15- “Allah içinizden iman edip salih amellerde bulunanlara vaat etmiştir ki; şüphesiz onlardan öncekileri nasıl güç ve iktidar sahibi kıldıysa, onları da yeryüzünde güç ve iktidar sahibi kılacak, kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları korkularından sonra güvenliğe çevirecektir...”[33]

Ebu Basir, Hz. İmam Sadık aleyhi’s-selâm’ın bu ayetle ilgili olarak şöyle buyurduğunu nakleder: “Bu ayette İmam Mehdi ve ashâbı kastedilmiştir.”[34]

Büyük Şia ulema ve tefsir yazarlarından olan Merhum Şeyh Ebu Ali Fazl b. Hasan Tabersi, ünlü Mecma-ul Beyan adlı tefsirinde bu ayeti tefsir ederken Mikdad b. Esved'den şu hadisi aktarır: Resulullah şöyle buyurdu: "Yeryüzünde hiçbir çadır veya ev kalmaz, illa ki Allah izzetle veya zilletle İslam kelimesini (Kelime-i Şehadeti) ona sokar."[35]

Yine aynı tefsirde şöyle geçer:

"İbn-i Abbas, Mücahid ve Ehl-i Beyt'ten gelen rivayetlerde bu ayetin Âl-i Muhammed'in Mehdi'si hakkında nazil olduğunu belirtilmiştir. Ayaşı, kendi senediyle Hz. İmam Ali b. Hüseyin (Zeynelabidin) aleyhi's-selâm'ın bu ayeti okuyup şöyle buyurduğunu nakleder:

"Allah'a ant olsun ki, onlar biz Ehl-i Beyt'in Şiileridir. Allah onlara bu imkanı bizden olan birinin eliyle -ki o bu ümmetin vaat edilen Mehdi' sidir- sağlayacaktır. İşte onun hakkında Resulullah da şöyle buyurmuş-tur: "Eğer dünyanın ömründen yalnızca bir gün kalmış olsa bile, Allah, o günü benim itretimden birinin hakimiyete kavuşması için uzatacaktır.

Onun ismi benim ismim olacak, yeryüzünü zulüm ve haksızlıkla dolduğu gibi adalet ve eşitlikle dolduracaktır." Bunun benzeri rivayetler, Hz. İmam Muhammed Bâkır ve İmam Cafer Sadık aleyhi's-selâm'dan da rivayet edilmiştir."[36]

16- "Andolsun, Kitap ehlinden, ölmeden önce ona (Hz. İsa'ya) inanmayacak kimse yoktur. Kıyamet günü o da onların aleyhine şahid olacaktır."[37]

Ali b. İbrahim, Şehr b. Havşeb'den şöyle rivayet eder:

"Haccac bana (Şehr b. Havşeb'e) "Ey Şehr", "Kur'an'da anlayamadığım bir ayet var" dedi. Hangi ayet olduğunu sorduğumda Nisa su-resinin 159. ayeti (yukarıdaki ayet) olduğunu söyledi ve: "Vallahi ben, Yahudiler ve Hristiyanların kellelerini vurduruyorum ve bu sırada onlara dikkatle bakıyorum, ama onların dudaklarının kıpırdadığını (Hz. İsa'ya iman ettiklerini) görmüyorum! Bu nasıl iştir ?!" dedi. Ben "Allah Teala sizi ıslah etsin, o ayet sizin tevil ettiğiniz şekilde değildir" dedim. Nasıl olduğunu sorması üzerine, şöyle açıkladım: "Hz. İsa aleyhi's-selâm kıyametten önce dünyaya inecektir.

Böylece Yahudi ve Nasranilerden, ölmeden önce[38] ona inanmayan kimse kalmayacaktır. Hz.

İsa aleyhi's-selâm Hz. Mehdi'nin arkasında namaz kılacaktır. Haccac: "Neler söylüyorsun sen?! Bunu nereden biliyorsun ki?!" diye sorunca; "Bu hadistir." dedim, "Ben bu hadisi Muhammed b. Ali b. Hüseyin b. Ali b. Ebu Talib'den duydum!" Bunun üzerine: "Vallahi tam kaynağından duymuşsun!" dedi.[39]

17- "Andolsun biz Zikir'den (bütün sevamî kitaplar veya Tevrat) sonra Zebur'da da "Hiç şüphesiz, salih kullarım yeryüzüne mirasçı olacaklardır" diye yazdık."[40]

Mecma'ul Beyan tefsirinde bu ayetle ilgili olarak şöyle geçer:

"İmam Muhammed Bâkır aleyhi's-selâm şöyle buyurdular: "Bunlar, ahir zamanda zuhur edecek olan Mehdi aleyhi's-selâm'ın ashaplarıdır."[41] Mecma-ul Beyan tefsirinin yazarı sonra şöyle devam ediyor: "Şia ve Ehl-i Sünnet'in Hz. Resulullah'tan naklettikleri: "Eğer dünyanın ömründen bir gün kalsa bile, Allah o günü, benim Ehl-i Beyt'imden salih bir kişiyi göndererek, yeryüzünü zulüm ve haksızlıkla dolduğu gibi adalet ve eşitlikle doldurmak üzere uzatır." şeklindeki hadisler de buna delalet etmektedir."[42]

Tefsir-ul Kummi ve Tefsir-i Ali b. İbrahim'de de, bu ayette sözü geçen yeryüzüne mirasçı olacak olan salih kullardan, Hz. Mehdi ve ashabının kastedilmiş olduğu rivayet edilmiştir.[43]

[1] - Sünen-i Ebu Davud, c.4, s.154.

[2] - Tevbe/33.

[3] - Kemal-ud Din ve Tamam-un Nime, c.2, s.670.

[4] - Saf/9.

[5] - İhkak-ul Hak, c. 12, s. 175, 178, 179.

[6] - a.g.e.

[7] - Maide/54.

[8] - Zuhruf/61.

[9] - Bakara/114, Maide/41.

[10] - İhkak-ul Hak, s. 378.

[11] - Âl-i İmran/83.

[12] - Tefsir-i Ayaşı, c.1, s.283.

[13] - Ayaşı Tefsir, c.1, s.283.

[14] - Duhayyil, -in El-İmam-ul Mehdi, s. 34.

[15] - Nisa/59.

[16] - Kemal-ud Din ve Temamu'n Ni'me, c.1, s.253. Ayrıca İmam Bâkır'dan söz konusu ayetle ilgili olarak şöyle rivayet edilir: "Kastedilen, özellikle biziz; Allah Teala insanların kıyamete kadar bize itaat etmesini emretmiştir." Bu hususta çok rivayet vardır; bkz: Usul-i Kafi, c.1, İmamlara itaatin farz oluşu babı; Ayaşı Tefsiri, c.1, s.249, Safi Tefsiri, s.123 ve diğer eserler. Allah Teala'nın kendisi ve Resulüyle birlikte itaatini farz kıldığı kimselerin alelade insanlar olmayacağı ve masumiyetle korunmuş olmaları gerektiği şartı apaçık ortadadır.

[17] - Kasas/5

[18] - İhkak-ul Hak, s. 378

[19] - Zuhruf/28.

[20] - el-Burhan, c.4, bu ayetin tefsirinde.

[21] - Kemal-ud Din ve Temam'un Ni'me c:2 s:323.

[22] - Lokman/20.

[23] - Hac/41.

[24] - Züheyri, el-Mehdi, s. 163; Yenabi-ül Meveddet, s. 425; Duhayyil, el Mehdi, s. 46-47.

[25] - Bihar-ul Envar, c. 51; İlzam-un Nasib, s. 56.

[26] - İsrâ/81.

[27] - Bihar-ul Envar'dan naklen Duhayyil, el-Mehdi, s. 44.

[28] - Hadid/17.

[29] - Şeyh Tusi, "Gaybet", s.120; Duhayyil, "el-Mehdi", s.57.

[30] - Mülk/30.

[31] - Kifayet'ül Eser, İlzam-ün Nasib, c.1, s. 98.

[32] - Bihar-ul Envar, c. 51, s. 52, Hadis 27.

[33] - Nur/55.

[34] - Bihar-ul Envar, c. 51, s. 58, Hadis 50.

[35] - Mecma-ul Beyan, c. 4, s. 152.

[36] - Mecma-ul Beyan, c. 4, s. 152.

[37] - Nisa/159.

[38] - Yani Hz. İsa (a.s) ölmeden önce veya Yahudi ve Hıristiyanlardan herhangi biri ölmeden önce.

[39] - Kummi Tefsiri, c.1, s.158.

[40] - Enbiya/105.

[41] - a.g.e. s. 66.

[42] - a.g.e. s. 66-67.

[43] - Biahr-ul Envar, c. 51, s. 47 ve El-Mizan, c. 14, s. 337.

Mehdilik inancı

Murtaza Turabi

Ehl-i Beyt mektebine göre, Mehdilik inancı ahir zamanda dünyaya gelmesi beklenen belirsiz bir kurtarıcıya inanmak değildir. Bu mektebe göre Mehdi babası, annesi, doğum yeri ve birçok diğer ala-metleriyle tanınan, şu anda hayatta olan ve yeryüzünün İmamı olup ancak İlahi hikmet gereği gizli bulunan belli bir şahıstır.

Şia, Hz.Adem aleyhi's-selâm'den ta kıyamete kadar yeryüzünün, asla Allah'ın hücceti olan mâsum bir önderden yoksun kalmadığına ve kalmayacağına inanmaktadır.[1]

Şia mektebi, son peygamber olan Hz. Muhammed Mustafa sallâ'llâhu aleyhi ve alih'ten sonra on iki mâsum İmamın geldiğine ve bunların sonuncusunun ise on ikinci İmam olan Hz. Mehdi olduğuna ve bu İmamın İlahi vaatlerin gerçekleşmesi, dinin yeryüzüne tamamen hakim olması, hakkın batıldan tamamen ayrılması ve şartların elverişli hale gelmesi için uzun bir süre gözlerden saklı kalarak, İmamet görevini yürüteceğini ve sonunda zuhur edip tüm dünyada adaleti hakim kılacağına inanmaktadır.

Şia'ya Göre Hz. Mehdi Kimdir?

Ehl-i Beyt mektebine göre ismi Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in ismi, künyesi de Resulullah'in künyesi olan Hz. Mehdi, Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın soyundan gelmektedir ve Hz. Hüseyin'in oğlu Hz. Ali ZeynülAbidin'in oğlu Hz. Muhammed Bâkır'ın oğlu Hz. Cafer Sadık'ın

oğlu Hz. Musa Kazım'ın oğlu Hz. Ali Rıza'nın oğlu Hz. Muhammed Taki'nin oğlu Hz. Ali Naki'nin oğlu Hz. Hasan Askeri'nin oğludur. Yani Hz. Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in onuncu, Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın ise Hz. Hüseyin aleyhi's-selâm'den olan dokuzuncu torunudur.

Doğum Tarihi

Merhum Şeyh Mufid (Ölm. H. 413) "el İrşad" adlı kitabında şöyle der :

"Hasan Askeri'den sonra ki İmam, onun oğludur. Onun ismi Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in ismi ve künyesi de Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alih'in künyesidir. Babasının ondan başka gizli veya aşikâr bir oğlu olmamıştır. Önceden de açıkladığımız gibi düşmanlardan gizli bir şekilde onu kendisine halife kılmıştır.

Hicri 255. yılın Şaban ayının 15'inde dünyaya gelmiştir. Annesi cariyedir ve Nergis diye tanınır. Babası vefat ettiğinde beş yaşında idi; Allah ona hikmeti, Kur'an ilmini vermiş ve onu alemlere ilahi bir nişane kılmıştır. Hz. Yahya'ya çocuklukta hikmeti verdiği gibi ona da çocuklukta hikmet vermiştir. Hz. İsa'yı beşikte peygamber kıldığı gibi onu da çocukluk döneminde İmam kılmıştır."

İbn-i Hallekan da "Vefayat-ul A'yan"da şöyle yazar:

"Hz. Mehdi'nin doğumu cuma günü, Şaban ayının on beşinci gecesinde Hicri 255 yılında vuku bulmuştur. Babası vefat ettiğinde beş yaşında idi. Annesinin adı Hamt idi; bazıları ise annesinin isminin Nergis olduğunu söylemişlerdir."

Muhammed b. Ahmed el-Maliki İbn-i Sabbağ, "Fusul-ül Muhimme" adlı kitabının on ikinci faslında şöyle der:

"Ebu-l Kasım Muhammed el-Hüccet b. Hasan el-Halis Hicri 255. yılının Şaban ayının on beşinci günü Surre Men Rea (Samera) şehrinde dünyaya gelmiştir."

Doğum Yeri

İşaret edildiği gibi Hz. Mehdi Hicri Kameri 255 yılında Bağdat'ın 175 kilometre kuzey batısına düşen "Samera" şehrinde dünyaya gelmiştir. Bu şehir "Mu'cem-ul Buldan" kitabının yazarı Himevi'nin yazdığına göre Abbasi Halifelerinden Mütesim tarafından devlet adamları ve özellikle askerlerin aileleriyle bir arada yaşamaları için Hicri 220'de bir askeri lojman olarak inşa

İmam Hasan Askeri ve babası İmam Ali Naki aleyhi’s-selâm’ın Askeri lakabıyla anılmalarının sebebi de bu şehirde yaşadıkları mahallenin Askeri bölge olması ve Asker mahallesi diye tanınmış olmasıydı.

Hz. Mehdi (a.s) Nasıl Dünyaya Geldi?

Çeşitli muteber nakillere göre Hz. Mehdi dünyaya gelirken doğumundan, babası Hasan Askeri takva, iffet ve paklık örneği olan annesi Nergis Hatun ve ilim, takva ve iffet örneği olan İmam Hasan Askeri’nin halası Hakime Hatun’dan başka kimsenin haberi olmamıştır.

Merhum Şeyh Saduk, Hz. Mehdi aleyhi’s-selâm’nin dünyaya gelişini şöyle anlatır:

“İmam Muhammed Taki aleyhi’s-selâm’ın kızı ve İmam Hasan Askeri aleyhi’s-selâm’ın halası olan Hakime Hatun diyor ki: “...Ben kardeşim İmam Ali Naki aleyhi’s-selâm’ın ziyaretine gittiğim gibi onun vefatından sonra da oğlu İmam Hasan Askeri’nin ziyaretine gidiyordum.

Bir gün onların yanına gittim. Gün batıncaya kadar İmam’ın yanında oturdum, akşam olunca, cariyeye seslenerek: “Elbiselerimi getir de ben gideyim” dedim.

İmam Hasan Askeri: “Halacığım! bu gece bizimle kal.” dedi. “Çünkü bu gece Şaban ayının yarısının gecesidir. Bu gecede Allah’ın katında değerli ve O’nun hücceti olan bir çocuk dünyaya gelecektir. Yeri öldükten sonra diriltecek olan odur.” “O çocuk kimden olacak?” diye sordum; “O, Nergis’ten olacak” diye cevap verdi.

“Ey benim efendim, dedim, ben Nergis’te gebelik belirtisi göremiyorum.”

O Tekrar, “Nergis’ten olacak, diğerinden değil” dedi.

Yatsı namazını bitirdikten sonra iftar ettim, sonra yerime çekildim, ama sürekli olarak Nergis’in durumunu gözetliyordum.

Gece yarısı olduğunda namaz için kalktım. Namazımı bitirip Nergis’e baktığımda uykuda olduğunu ve hiç kıpırdamadan yattığını gördüm.”

Olayın devamı Musa b. Muahmmed'in nakline göre şöyledir: Hakime Hatun diyor ki: "Oturup namazdan sonraki zikir ve duaları okuduktan sonra birazcık uyumuşum; birden kaygıyla yerimden kalktım. Gördüm ki Nergis Hatun uyumuş. Biraz sonra o da kalktı ve gece namazı kıldı ve tekrar uyudu."

Hakime Hatun şöyle devam ediyor: "Fecrin doğup doğmadığına bakmak için dışarı çıktım. Gördüm ki birinci fecir doğmuş; ancak Nergis Hatun hâlâ uyuyordu. Bu durum kalbimde şüphe uyandırmaya başladı. Tam o sırada Hz. İmam Hasan Askeri bulunduğu yerden seslenerek: "Halacığım! Acele etme, çocuğun doğumu yaklaşmıştır." dedi.

Ben oturup Elif Lâm Mîm, Secde ve Yasin surelerini okumaya başladım. O sırada Nergis Hatun'un birden dehşet içerisinde yerinden kalktığını gördüm; onun yanına koştum, onu göğsüme yasladım. "Allah'ın yardımıyla! Ne oldu, bir şey mi hissediyorsun?" dedim. "Evet, halacığım" dedi.

"Kendini toparlamaya çalış, bu, sana vaat edilen şeydir işte" dedim.

Bu halde ben ve Nergis Hatun uyuklama gibi bir hal geçirdik. Kendime gelir gelmez yeni dünyaya gelen bebeği düşündüm. Nergis'in üzerindeki elbiseyi kaldırdım, secde halinde yere kapanmış olan yeni bebeği kucağıma aldığımda onun tertemiz olarak dünyaya geldiğini gördüm. Öylece onu babasına götürdüm."

Mes'udi'nin nakline göre İmam Hasan Askeri çocuğu sol elinin üzerinde oturttu ve sağ eliyle de arkasından tutarak "Konuş" dedi. Bunun üzerine Hz. Mehdi konuşmaya başladı ve: "Eşhedu en la İlahe illallah ve eşhedu enne Muhammed'en Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alihi ve sellem" dedi.

Sonra Hz. Emir-ul Mü'minin Ali ve diğer İmamlara salavat getirdi....[3]

Bu rivayet birçok muteber senetle nakledilmiş ve Ehl-i Beyt mektebinin büyük alimlerince doğruluğu tasdik edilmiştir. Hatta Ehl-i Sünnet'in de bir çok tarih ve teracim hususunda eseri olan güvenilir alimleri Hz. İmam Hasan Askeri'nin 15 Şaban ayında Resulullah sallâ'llâhu aleyhi ve alihi ile aynı ismi taşıyan bir çocuğu olduğunu bildirmişlerdir.

Hz. Mehdi'nin Doğumundaki Bazı Özellikler

Hz. Mehdi'yi diğerk İmamlardan ayıran birtakım özellikler vardır. Bu özelliklerden bazıısı, bu İmamın doğumuyla ilgili meselelerdir. Örneğın; İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm Hz. Mehdi'nin dünyaya gelmesini düşmanlardan gizli tutmuş ve sadece güvenilir dostlarına bu olayı bildirmiştir.

Bu gibi konuların nedenini anlayabilmek için o dönemdeki varolan siyasi ve toplumsal şartları ve özellikle siyasi otoritenin Ehl-i Beyt'e karşı tutumunu incelemek gerekir.

Abbasilerin, Ehl-i Beyt (a.s) ve Şiilere Karşı Tutumu

Hz. Mehdi aleyhi's-selâm'ın doğumu Abbasilerin, hüküm sürdüğü döneme rastlar. Bu yüzden bu dönemde hakim şartları incelemek için her şeyden önce Abbasi Halifelerinin Ehl-i Beyt İmamlarına karşı izledikleri politikaya vakıf olmak gerekir.

Tarih kitaplarında Abbasilerin hükümlanlık süresi ile ilgili olarak kaydedilen olay ve vakıalara baktığımızda, onların da Ehl-i Beyt'e karşı büyük bir düşmanlık beslediklerini, onları kendi rakipleri[4] olarak görüp çeşitli vesilelerle onlara baskı yaptıklarını, halkla ilişkilerini sınırlandırıp onlara ve dostlarına her türlü zulüm ve eziyeti reva gördüklerini görürüz.

Gerçi Abbasiler, Emevilere karşı kıyamlarında Ehl-i Beyt'in haklarını savunmayı, Kerbela şehitlerinin intikamını almayı, kendilerine şiar edinmişlerdi. Ama başa geçtiklerinde onlar da Emevilerin yöntemine uyarak aynı yolu sürdürmüşlerdir. O dönemde yaşamış olan bir şair Abbasilerin tutumunu şöyle dile getirmiştir:

Allah'a ant olsun ki, eğer Ümeyye oğulları zulüm ile Peygamber'in torununu katletmeye yeltendilerse, kabrini yıkmakla Abbas oğulları da onlara uydular; öldürmekte onlara yardımcı olmaya muvaffak olmama teessüflerini, kabrini yıkmakla giderdiler. (Şeyh Tusi, el-Emali)

Hz. Mehdi aleyhi's-selâm'ın doğumundan takriben on yıl önce başta bulunan Abbasi Halifesi Mütevekkil'in[5], Ehl-i Beyt'e karşı kin ve nefreti, o dereceye varmıştı ki, Hz. Hüseyin aleyhi's-selâm'ın mezarını yıkma emrini vermiş, hatta bu mezardan bir iz bırakmamak için bir Yahudiden mezar-ı şerifin bulunduğu yeri sürüp ekmesini istemiştir.[6]

Ebu-l Ferec İsfahani "Mekatil-ut Talibiyyin", s.395'de şöyle diyor:

Mütevekkil'in işlerinden biri de, Hz. Hüsey'nin kabrini yıkmak ve türbesini tahrip ettirmek idi.

Yine o, Hz. Hüsey'nin mezarının ziyaretini önlemek için türbeye giden yollarda karakollar oluşturmuş ve askerleri Hz. Hüsey'nin mezarını ziyaret eden birisini bulsalar hemen yakalıyor, öldürüyor veya ağır işkencelere tabi tutuyorlardı."

Yine bu adam (Mütevekkil), Hz. Ali'ye olan düşmanlığı yüzünden, ayyaşlık meclislerinde maymun sıfatlı bazı uşaklarına, Hz. Ali'nin taklidini yaparak halkı güldürüp eğlendirmesini emrediyordu.

Mütevekkil'den sonra yönetime geçen oğlu Muntasır Ehl-i Beyt'e karşı uygulanan zulmü kaldırmaya çalışmışsa da onun hükümdarlık süresi ancak yedi ay sürmüştür; ondan sonra Hicri 248'den sonraki yıl başa geçen Mustain ve Mu'taz babalarının yöntemine yeniden dönüp Ehl-i Beyt'e karşı zulüm ve baskılarını yenilemişlerdir.

Mu'taz döneminde Hz. İmam Ali Naki zehirlenip şehit edilmiştir.[7] Bu dönemde Ehl-i Beyt'e karşı olan baskı o dereceye varmıştı ki, tanınmış kimseler dahi zalim Abbasi yöneticilerinin korkusundan kızlarını Ehl-i Beyt soyundan gelen gençlere vermekten sakınıyorlardı.

Örneğin Hz. Ali aleyhi's-selâm 'ın soyundan olan Muhammed b. Salih, İbrahim b. Müdebbir İsa b. Musa Cehrûmî'nin kızıyla evlenmek istediğini ona bildirdiğinde İsa bu isteği reddederek şöyle dedi:

"Allah'a yemin ediyorum ki senin soyunu tanımadığım için seni reddetmiyorum; çünkü bu soydan daha üstün bir soy tanımiyorum. Bu yüzden bu akrabalık herkes için bir iftihardır. Ama kendi can ve malım hususundan Mütevekkil ve oğlundan korkuyorum." (Mekatil-ut Tali-biyyin, s. 604)

Abbas Oğullarının Ümeyye Oğullarıyla Yöntem Farkı

Abbāsiler, Ehl-i Beyt'e karşı düşmanlıklarında genellikle bir nevi nifaka başvurmuşlardır. Bunun nedeni ise, Emevîlerin Ehl-i Beyt'e karşı zulüm ve cinayetleri sonucu Müslümanların Ehl-i Beyt'i savunmaya kalkışması ve bu uğurda çeşitli kıyamların oluşması ve aralıksız devam etmesiydi.

Bu yüzden Abbāsiler Ehl-i Beyt'e karşı açıkça düşmanlıktan kaçınmışlardır.

Bu siyaset gereği özellikle Me'mun'un döneminden başlayarak bir nevi nifakla Ehl-i Beyt'i

zahirde kendi yanlarında göstermeye ve gerçekte ise her türlü hareketlerini kontrol altında bulundurmaya çalışmışlar ve istedikleri zaman zehirleyerek şehit etmişlerdir.

Ehl-i Beyt İmamlarını zorla Medine'den Abbasi Halifesinin bulunduğu şehre getirmiş ve çeşitli yöntemlere başvurarak onları da kendi eksenlerinde yer alan kapıkulu alimlerden biri yapmaya yeltenmişlerdir. Hatta defalarca onları da kendi ayyaşlık meclislerine çekmeye çalışıp toplumsal mevkilerini kırmak istemişlerdir.

[8] Ama bütün bu komploları yenilgiyle sonuçlandığını ve Ehl-i Beyt'in, hilafet merkezinde bile gün geçtikçe takva, ilim ve pâklıklarıyla nüfuzlarının daha çok arttığını görünce zaaf ve acizliklerinin ifadesi olarak İmamları zehirleyerek şehit etmişlerdir.

İmam Ali Naki ve Hasan Askeri (a.s) 'ın Dönemleri

İmam Ali Naki ve İmam Hasan Askeri'nin dönemlerinde bu zulüm, baskı ve işkenceler daha bir artış göstermiştir. Yirmi sekiz yaşında Abbasiler tarafından zehirle şehit edilen İmam Askeri aleyhi's-selâm kısa süren ömrü boyunca defalarca zindanlara atılmıştır. Zindanda olmadıkları sürede ise askeri lojmanların bulunduğu Samerra şehrinde göz altında tutulmuşlardır

On ikinci İmam'ın, Mehdi olduğu hakkındaki hadisler ve Şîa'nın, İmam Hasan Askerî'yi on birinci İmam olarak tanınması ve bunun tüm Müslümanlar nezdinde de bilinen on iki halife hadisi vb. hadiselerle de tam bir uyum içerisinde oluşu, Abbas oğullarının telaş ve korkusunu büsbütün artırmıştı. Bu durum Abbasi Halifelerini daha bir tedirgin etmiş olacak ki, baskılarını son iki İmam'ın zamanında daha da artırmıştılar.

İmam Askeri aleyhi's-selâm'ın henüz çocuğu olmamıştı; fakat bu, doğru muydu? Buna bir türlü inanamıyorlardı. Onun için de İmam aleyhi's-selâm'ın evleri, daima göz altındaydı; kesin bir çare olarak İmamı zindana atmayı düşündüler ve Abbasi Halifelerinden Mühtedî, İmam aleyhi's-selâm'ı zindana kapattırarak, Vasif oğlu Sâlih'i de, hâllerini teftişe ve kendisine haber vermeye memur etmişti; haklarında her türlü zulmü yapması emredilen Salih, İmam aleyhi's-selâm'ın tesiri altında kalmış, Mühtedî'ye gündüzün akşama dek, geceleyin sabaha kadar ibadetle meşgul olan, kimse hakkında bir söz söyleyemem, duadan, ibadetten başka bir şeyle meşgul

olmayan bir kişi ne yapılabilir ki diye haber göndermişti.

İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm, Mu'temit tarafından da birkaç kez hapsedtirilmiştir. Bu suretle devrin iktidârı, hem İmam aleyhi's-selâm'ı Şiilerle görüşmesini önlüyor, hem çocuk sahibi olmasını engelliyor, hem de göz altında bulunduruyordu. Mu'temit, zindandaki memurları vasıtasıyla, İmam aleyhi's-selâm hakkında dâima bilgi almaktaydı; fakat İmam aleyhi's-selâm'ın ibadet, namaz ve niyazdan başka bir şeyle uğraş-madığını ona bildiriyorlardı; İmam aleyhi's-selâm her gününü oruçla geçiriyor ve kendi evinden gönderilen yemeğiyle, zindandakilerle berâber iftar ederdi. Zindandakilerden de İmam'a uyarak oruç tutanlar oluyordu.

İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm, bir kere de Ali b. Otamış adlı birinin murakabesi altında hapsedilmişti. Bu adamcağız, Alevilere (Ali evlatlarına) pek düşmandı; kafasında, İmam aleyhi's-selâm'a iyice eziyet etmeyi kurmuştu; fakat İmam aleyhi's-selâm'ın heybetiyle beraber güzellikleri, temkin ve vakarıyla beraber lütuf ve mürüvveti, Rabbine yönelik ibadet ve itaati, bu zatı şaşırtmıştı; bir gün sonra İmam'ı zindandan çıkarttı, ondan sonra da Ali evlatlarına karşı inancı değişti ve onların saygı gözetten sağlam bir kişiliğe sahip oldu.

İmam Hasan Askeri, son olarak, hicretin 260. yılında hapsedilmişlerdi. Bir gün, annelerine, "Bu yıl bir eziyete uğrayacağım" buyurmuşlardı. Anneleri, ağlamaya başlayınca, "Ağlamanın, üzülmünün faydası yok" demişler, o yılın Sefer ayında memurlar gelip kendilerini almışlar, zindana atmışlardı.

Görüldüğü gibi, İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm Abbasiler tarafından çok şiddetli bir takibe alınmış ve bu yolla İmam'ın evlat sahibi olmasını kendi akıllarınca önlemek istemişlerdir.

İmam Hasan Askeri'yi Öldürmek İstemeleri

Önceden de deyinildiği gibi İmam Hasan Askerî, çok ağır bir askeri kontrol altında yaşıyordu. Defalarca zindana atılmış, öldürülmesi kararlaştırılmıştı; ama her defasında beklenmedik İlahî bir lütuf sonucu bu komplolardan kurtulmuştu.

İrbili naklediyor ki: Mu'tez, Said isimli yardımcısına İmam Hasan Askeri'yi Kufe'ye götürmesini emrettiğinde, Ebu Heysem İmam'a şöyle yazdı: "Sana feda olayım, bizi endişelendiren ve rahatımızı kaçıran bir haber aldık. İmam Hasan Askeri cevap olarak: "Üç gün sonra bu endişeden kurtulacaksınız" diye yazdı. Üçüncü gün Mu'tez öldürüldü.

Bu olayı İbn-i Şehraşup “Menakıb” adlı kitabında şöyle naklediyor:

Mu'tez yardımcısı olan Said'e: “Ebu Muhammed'i (İmam Hasan Askeri'yi) Kufe'ye götür ve yolda boynunu vur” diye emir gönderdi. Bunun üzerine İmam'dan, bu endişeden kurtulacağımıza dair bir mek-tup elimize ulaştı. Bu olaydan üç gün sonra Mu'tez hilafetten alınıp öldürüldü.

Mu'taz'dan sonra başa geçen Mühtedi, İmam aleyhi's-selâm'ı öldürme düşüncesindeydi, ancak o da amacına ulaşamadan can verdi.

Şeyh Tusi “Gaybet” adlı kitabında Ebu Haşim'den şöyle naklediyor: İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm ile birlikte Vasık oğlu Muhtedi'nin zindanına hapsedilmiştik. İmam bana şöyle dedi: “Ey Ebu Haşim, bu tağut, bu gece Allah'ın emriyle oynamak ve onu hiçe saymak istiyor. Bu yüzden Allah Teala onun ömrünü kesecek ve sonrakine verecektir. Şu an benim evladım yok, ama Allah Teala bana yakın bir zamanda bir oğul verecektir.” (Gaybet, s. 134)

Ebu Haşim diyor ki: O gecenin sabahı Türk askerleri Muhtedi'ye saldırıp onu öldürdüler ve Mu'temid onun yerine geçti. Böylece Allah bizi korumuş oldu.

Şeyh Saduk Muhammed İbn-i Abdullah'tan naklediyor ki:

İmam Hasan Askeri, Zubeyrî (Bazı görüşlere göre maksat Abbasi Halifesi Muhtedi'dir) öldürüldüğünde evinden çıkıp şöyle dedi:

“Bu Allah'ın velilerine karşı gelenlerin cezasıdır. O beni evladım olmadan öldüreceğini sandı, karşılık olarak da Allah'ın kudretini gördü.”

Ahmed b. Muhammed b. Abdullah diyor ki: Bundan sonra İmam oğul sahibi oldu.[9]

Mühtedi'den sonra başa geçen Mu'temid de defalarca İmam'ı hapse atıp eziyetlere maruz bırakmış ve sonunda İmam aleyhi's-selâm Mu'temid tarafından zehir verilerek şehit ettirilmiştir.

Bu durum, bir yönden Firavun'un Benî İsrail soyundan Hz. Musa aleyhi's-selâm'ın dünyaya geleceği vaadini duyması ve bu vaadin Benî İsrail'deki önemini bilerek Benî İsrail'in oğlan çocuklarını öldürtmesi ve bu yolla bu ilahi vaadin gerçekleşmesini önlemesine benzemektedir.

İşte Mehdi aleyhi's-selâm, Ehl-i Beyt İmamlarının büyük baskı ve zulüm altında bulunduğu, zalimlerin bu İmamları kendi askeri karargâhları sayılan bir şehirde gözaltında tutarak zahirde güvenlik hissettikleri karanlık bir dönemde Abbasi Halifesinin zulüm sarayının yanı başında
Hicri 255.

yılının Şaban ayının on beşinci gecesinde düşmanların gözünden uzak bir şekilde dünyaya geldi
ve böylece Allah'ın kesin iradesi gerçekleşmiş oldu.
Hz. Mehdi (a.s) 'ın Dünyaya Gelişinden Sonraki Dönem

Hz. Mehdi'nin dünyaya gelişinden sonra, babası İmam Hasan Askeri ancak beş yıl hayatını sürdürebildi. İmam Mehdi aleyhi's-selâm Hicri 255 yılında dünyaya geldi, İmam Hasan Askeri ise Hicri 260 yılının Rebiulevvel ayında Abbasi Halifesi tarafından verilen zehir sonucu şahadete ulaştı.

İşte bu beş yıl döneminde İmam Hasan Askeri'nin en çok önem verdiği mesele oğlu Hz. Mehdi aleyhi's-selâm'ı düşmanların gözünden uzak tutmak, hatta Abbasi Halifeleriyle çok yakın ilişkisi olan kendi kardeşi Cafer'den bile gizlemek ve Allah Teala'nın kendisine böyle bir evlat verdiğini saklayarak onların haberdar olmasını önlemek olmuştur.

Ama bunun yanısıra, İlahî hüccetin herkes hakkında tamamlanması için takva ve imanlarıyla tanınmış, herkesin güvendiği, çeşitli bölgelerden olan Ehl-i Beyt mektebine bağlı büyük şahsiyetlere, böyle bir çocuğunun olduğunu bildirmiş ve bu mübarek evladını onlara göstererek onların kalplerini mutmain kılmıştır ve onlara bu haberi güvenilmeyen kimselerden gizlemelerini emretmiştir.

Merhum Şeyh Mufid İmametle ilgili "el-İrşad" adlı değerli eserinde şöyle diyor:

İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm, kendisinden sonra hak devletini kurmak için beklenen oğlunu İmam olarak bıraktı.

Dönemin sultanı, İmamiye Şiasının inancına göre böyle bir İmam'ın geleceği yaygın olduğu ve Şia'nın bu İmam'ın gelişini bekle-diğini bildiği için çok ciddi bir şekilde onu arıyordu. İmam Askeri da bu yüzden oğlunun dünyaya gelişini gizlemiş ve onu hayatı döneminde aşikâr etmemiştir. Bu yüzden Ehl-i Beyt mektebinin dışında kalan birçok insan bu İmam'ı tanımamıştır.

(Şeyh Mufid “el İrşad”, Hz. Mehdi Bölümü)

Normal şartlar gereğince mütalaa edildiğinde de Hz. Mehdi aleyhi’s-selâm’ın dünyaya gelişinin gizli tutulabilmesine yardımcı olan muhtelif faktörler vardır. Bu faktörlerden biri, İmam’ın annesinin cariyeye olması ve cariyelerin asıl görevlerinin evlerde hizmetçilik olması hasebiyle durumlarının fazla dikkat çekmemesi olmuştur.

Elbette bu gibi hususlarda asıl faktör ve sebebin yenilmez İlahî irade olduğuna dikkat etmek gerekir.

Evet, Musa’yı bulup öldürebilmek için binlerce çocuk öldüren Fira-vun gibi bir zalimin evinde ve onun gözleri önünde Musa’yı koruyup büyüten Allah, İlahî vaatleri gerçekleştirecek olan, son Peygamber’in son vasisi Hz. Mehdi’yi da zalim Abbasi hükümdarlarının hilelerinden korumaya kadirdir.

Yakın ve özel dostlarına gelince, Hz. İmam Hasan Askeri aleyhi’s-selâm Hz. Mehdi’nin dünyaya geldiğini onlara bildirmesiyle hakikati arayanların kurtuluş yolunu bulabilmeleri için sağlam bir vesile ortaya koymuştur:

Şimdi Hz. İmam Hasan Askeri döneminde Hz. Mehdi aleyhi’s-selâm’ın varlığından haberdar olan bazı şahsiyetleri tanıtalım.

Merhum Şeyh Tusi “Gaybet” adlı kitabında Ali b. Bilal, Ahmet b. Hilal, Muhammed b. Muaviye b. Hakim ve Hasan b. Eyyub gibi Şia’nın önde gelenlerinden şöyle naklediyor: Bir defasında İmam Hasan Asker’i aleyhi’s-selâm’dan ondan sonraki İmam’ın kim olduğunu sormak için toplandık arada geçen konuşmalarından sonra İmam buyurdu ki: “Benden sonraki İmam’ın kim olduğunu sormak için yanıma geldiniz, değil mi?” Biz “Evet” dedik.

Biraz bekledikten sonra (İmam evdeki odalarından birine girip) yüzü dolunay gibi olan, İmam Hasan Askeri’ye çok benzeyen bir çocuk getirdi ve “Bu, benden sonra sizin İmamınız, benim de halifemdir. Ona itaat edin, tefrikaya düşmeyin, yoksa dininiz hususunda helak olursunuz. Ama şunu da bilin ki, bu günden sonra artık onu göremeyeceksiniz; sizler Osman b. Said’in getirdiği sözleri kabul edin, emrine uyun, o İmamınızın sözcüsüdür ve emir onun emridir.” diye buyurdu.

Yine Merhum Kuleyni "Usul-i Kafi"de ve Merhum Şeyh Saduk "Kemal-ud Din" kitabında Ahmed b. Sa'd Eş'ari'den naklediyorlar ki Ahmet şöyle dedi: İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm'ın huzuruna çıktım ve ondan sonraki İmam'ın hakkında sordum. İmam: "Ey Ahmed, dedi, Allah Teala Hz. Adem'i yarattığından bu güne kadar ve bu günden kıyamete kadar yeryüzünü hüccetsiz bırakmamış ve bırakmaz da! O hüccet ki, Allah onun vasıtasıyla insanlardan belaları giderir, yağmuru yağdırır ve yerin bereketlerini çıkarır." Dedim ki "Sizden sonraki, İmam ve halife kimdir? bunu öğrenmek istiyorum."

İmam hemen kalkıp eve girdi ve yüzü ay gibi parlayan üç yaşlarında bir çocuğu omzunda taşıyarak getirdi ve: "Ey Ahmet b. İshak," dedi, "Eğer senin Allah yanında ve Allah'ın hüccetleri yanında değerli bir mevkiin olmasaydı oğlumu sana göstermezdim. Çocuğumun ismi ve künyesi Resulullah'ın ismi ve künyesidir. Yerin zulüm ile dolduğu gibi onu adaletle dolduracak olan da budur."

Ey Ahmet, onun bu ümmetteki yeri, Hızır'ın ve Zulkarneyn'in yeri gibidir. Allah'a ant olsun ki, o öylesine bir gaybet dönemi geçirecek ki, yalnız Allah'ın, kendisini onun İmameti ve zuhurunun yaklaşması için dua etmeye muvaffak kıldığı kimseler hariç, kimse helak olmaktan kurtulmayacaktır. İmamete inananlardan çoğu da dönecektir. Bizim velayetimiz üzere Allah'ın ahit aldığı, kalbinde imanı yazdığı ve kendi rahmetiyle desteklediği kimseler hariç herkes bu inançtan cayacaktır."

Sonra şöyle dedi: "Ey Ahmet, bu, Allah'ın emirlerinden bir emirdir. O'nun gizli sırlarından bir sırdır. Sana dediğimi iyice belle ve Allah'a şükredenlerden ol." [10]

İmam Hasan Askeri aleyhi's-selâm, Hz. Mehdi aleyhi's-selâm'ın dünyaya gelmesinden sonra, bu büyük nimetten dolayı Allah'a şükür amacıyla ve belki de özel dostlarını haberdar kılmak için akike [11] olarak onlarca kurban kesmiştir. İmam Askeri aleyhi's-selâm'ın, Hz. Mehdi aleyhi's-selâm için, akike olarak üç yüz koyun kestirip dağıttığı nakledilmiştir. [12]

Yine, Osman b. Said'e; 10 bin rıtl (3276 kg.) et ve 100 bin rıtl ekmek alıp Benî Haşim'e oğlundan akike olarak dağıtmasını emretmiştir.

Yine, ashabından olan İbrahim'e dört koyun gönderip şöyle yazdığı nakledilmiştir:

“Bismillahirrahmanirrahim. Oğlum Muhammed Mehdi tarafından bunu akike olarak dağıt ve kendin de ye! Allah sana esenlik versin ve bulduğun şiiilere de yedirt.”[13]

İmam Hasan Askeri, hatta uzak şehirlerde bulunan güvenilir dostlarına bile oğlunun dünyaya geldiğini bildirmiş ve böylece güvenilir in-sanlar vasıtasıyla liyakati olan insanlara bu haberin ulaşmasını sağlamıştır.

Merhum Şeyh Saduk “Kemal-ud Din” kitabında Ahmed b. Hasan İshak Kummî’den şöyle rivayet ediyor:

İmam Hasan Askeri benim büyük babama kendi el yazılarıyla şu içerikte bir mektup yazmış:

“Bizim çocuğumuz dünyaya geldi. Ama sen bunu (bu haberi) halk-tan gizli tut. Çünkü biz de onu en yakın dostlarımızdan başkasına söylemedik. Sana bildirdik ki, Allah’ın bizi sevindirdiği gibi sen de sevinesin. Vesselam.”[14]

Görüldüğü gibi, İmam aleyhi’s-selâm, bazı özel ashabına oğlu İmam Mehdi aleyhi’s-selâm’ın dünyaya geldiğini haber vermiştir ve bazılarına da bizzat oğlu Mehdi’yi göstermiştir:

İmam aleyhi’s-selâm, ashabından bazılarına da Hz. Mehdi aleyhi’s-selâm’ ın nişanelerini tanıtmıştır örnek olarak aşağıdaki kıssayı naklediyoruz:

“Kifayet-ul Mühtedi” kitabının nakline göre Şeyh Muhammed b. Hibetullah Trablusi “el-Ferec ul Kebir” adlı kitabında kendi senediyle İmam Hasan Askeri’nin hizmetçilerinden olan Ebu-l Edyan’dan nak-lediyor ki, İmam Hasan Askeri hastaydı; huzuruna çıktım. İmam birkaç mektup yazıp bana verdi ve “Bu mektupları Medain şehrinde bizim şu dostlarımıza ulaştır” dedi ve sonra da şu sözleri ekledi:

“Bil ki, on beş günden sonra buraya (Samerra’ya) geri dönecek ve benim evimde ağlama sesi duyacak ve benim cenazemi gusül yerinde bulacaksın.”

Ebu-l Edyan: “Ey efendim,” dedim, “eğer böyle büyük bir facia ger-çekleşirse o zaman Allah’ın hücceti ve bizim İmamımız kim olacak?”

“Mektupların cevabını senden isteyen” diye cevap verdi. Ben daha fazla açıklamasını rica edince İmam: “Bana namaz kılacak olan Allah’ ın hücceti ve benden sonra İmam ve Kaim-u bilemir’dir” diye buyurdu. Ben daha fazla nişane isteyince, İmam: “Para kesesinde ne olduğunu bildirendir” diye cevap verdi.

Ebu-l Edyan diyor ki: İmam’ın heybetinden, hangi hemyandan (para kesesinden) söz ettiğini ve hemyanda ne olduğunu sormaya cesaret edemedim.

Samerra şehrinden ayrılarak mektupları Medain şehrine ulaştırdım ve mektupların cevabını alıp geri döndüm, on beşinci gün Samerra’ya ulaştım. İmam’ın bildirdiği şekilde evinde ağlama sesi geldiğini duydum ve pâk vücudunun da gusül yerinde olduğunu gördüm.

İmam’ın kardeşi Cafer de İmam’ın kapısında durmuştu, halk onun etrafına toplanıp ona başsağlığı dileğinde bulunuyordu. Kendi kendime, eğer İmam Hasan Askeri’den sonra İmam bu olursa artık İmamet batıl olur, diye düşündüm; çünkü onun nebiz[15] içtiğine şahit olmuştum. Ama o benden hiçbir şey sormadı ve mektupların cevabını istemedi.

Bu sırada Âkid isimli hizmetçi yanımıza gelip Cafer’e hitaben: “Kardeşini kefenlediler, kalk da ona namaz kıl” dedi. O kalkıp evin içersine girdi ve İmam’ın şiileri de ağlar gözle içeriye girdiler.

İmam’ı kefenlemiş, bir tabuta bırakmışlardı. Cafer öne geçti ve namaz için tek-bir getirmek istediğinde buğday renkli saçı kıvrıcık bir çocuk öne çıkarak Cafer’in abâsından tutup çekti ve şöyle dedi “Ey amca! Ben baba-ma namaz kıldirmaya daha evlayım (layığım)” Cafer’in rengi sarardı ve geriye çekildi. O çocuk babasına namaz kıldırdı. İmam Hasan As-keri’yi babası İmam Ali Hadi’nin mezarının yanında defnettirdi.

Sonra bana dönüp “Ey Basri, mektupların cevabını getir” dedi. Mektupların cevabını kendisine verdim ve kendi kendime; “Bu ikinci alamet. “dedim,” Kaldı para kesesiyle ilgili nişane.”

Bundan sonra Cafer’in yanına gittim; Cafer ağlar bir haldeydi. Bu arada orada bulunanların içerisinde Haciz-i Veşşa diye tanınan bir şahıs Cafer’in dilinden bir delil almak için Cafer’e yönelip: “Bu çocuk kimdi?” diye sordu.

Cafer; “Vallahi” dedi “Şimdiye kadar onu görmemişim ve onu asla tanımıyorum.” Bizler mecliste bulunduğumuz sırada Kum’dan gelmiş birkaç kişi meclise girdiler ve İmam Hasan Askeri’yi

sordular. İmam'ın dünyadan gittiği onlara söylendi. Onlar İmam'ın yerinde kimin oturduğunu sordular, onlara Cafer'i gösterdiler. Bunun üzerine onun yanına yaklaşıp selam verdiler ve başsağlığı dilediler. Ve sonra dediler ki: "Bizim yanımızda birkaç mektup ve bir miktar da mal vardır, onları kime verelim." Cafer: "Benim hizmetçilerime" diye cevap verdi.

Kumlular: "Bu mektupları kimin yazdığını ve bizim getirdiğimiz malın miktarını bize söylemelisin ki onları sana verelim" dediler. Cafer öfkelenip ayağa kalktı ve elbiselerini silkerek: "Bunlar, benden gayıptan haber vermemi istiyorlar" dedi. Kum'dan gelen topluluk hayrete düştüler.

Bu arada bir hizmetçi dışarıya çıkıp Kumluları kendi isimleriyle çağırdı ve sonra getirmiş oldukları mektupların kimler tarafından gönderildiğini bir bir söyledi ve sonra şöyle dedi: "Sizin yanınızda bir para kesesi vardır, onda bin dinar bulunmakta, yalnız onlardan on tanesi sahtedir. "Kumlular: Bu hizmetçiye gönderen kim ise, o İmamdır" diyerek mektup ve paraları o hizmetçiye verdiler. [16]

Ebu-l Edyan ve Kum heyetinde görüldüğü gibi hakkı arayanlar Hz. Mehdi aleyhi's-selâm'ı Ehl-i Beyt İmamlarına mahsus olan nişanelerle tanımışlardır. Ve böylece Allah'ın hücceti, hakka ulaşmak isteyenler için tamamlanmıştır.

Ve'l hamd-u lillahi Rabb'il alemin.

[1] - Merhum Kuleyni "Usul-i Kafi"de sahih bir senetle naklediyor ki, İmam Cafer Sadık aleyhi's-selâm'a: "Yeryüzü İmamsız olabilir mi?" diye soruldu. İmam: "Hayır" dedi. "İki İmam bir arada olabilir mi?" diye sorulunca da: "Hayır, meğer ki biri susmuş olsun." diye buyurdu. "Usul-i Kafi", c. 1, s. 178.

[2] - Himevi, "Mu'cem-ul Buldan" ve İbn-i Esir, "el-Kamil".

[3] - Şeyh Saduk, "Kemal-ud Din", s. 425.

[4] - Merhum Kuleyni muteber senetle, Ehl-i Beyt'e karşı düşmanlıklarıyla tanınan Abbasi Halifesinin Baş veziri Ubeydullah b. Hakan ile Ehl-i Beyt'e karşı tavrı babası gibi olan oğlu Ahmed'in arasında şöyle bir sohbetin geçtiğini oğlunun dilinden nakleder: -"Bunca saygı gösterdiğin bu şahıs kim idi?"- Bu İbn'ür Rıza diye tanınan Rafizilerin İmamı Hasan b. Ali'dir.

Allah’a andolsun ki, eğer hilafet bir gün Abbasi Halifelerinin elinden çıkacak olursa Haşimilerden bu şahıstan başka hiçbir kimse bu makama layık olmaz. Bu şahıs fazilet, iffet, takva, züht, ibadet, güzel ahlak ve salahıyla bu makama layıktır...” (Kafi, c. 1, s. 504)

[5] - Mütevekkil, Hicri 232 yılında hükümdar olmuştur.

[6] - Bkz. “Tarih-i Taberi” ve “Tarih-i İbn-i Esir” Hicri 236 yılının olayları bölümü.

[7] - İmam Ali Naki’nin şehit edildiğini Taberi Delail-ul İmam adlı eserinde ve Siracuddin Rifai Sihah-ul Ahbar kitabında yazmışlardır.

[8]- Mutevekkil İmam Ali Naki’yi, meclisinde, kendisine nedim etmeyi, bunu halka duyurup kadrini, hâşâ, küçültmeyi tasarlamıştı. Bir gece yarısı, sarhoşken, İmam aleyhi’s-selâm’ı çağırttı. İmam gelince, kendisini ağırladı, yanına oturttu; kadehi doldurup sundu. İmam aleyhi’s-selâm: “Allah’a ant olsun ki, henüz etim, kanım, şarapla karışmadı.” diye buyurdular, bu söz karşısında, meclistekiler, donup kaldılar. Mütevekkil, şarap kadehini dikip küstahça, öyleyse dedi, bir şiir oku. İmam aleyhi’s-selâm: “Şiirde de rivayetim azdır” buyurdular. Mütevekkil, aşırı ısrarda bulununca şu beytleri buyurdular:

Onlar (zalimler), korunmak için dağ tepelerine tırmandılar;

Güçlü kişilerdi ama o tepeler fayda etmedi onlara, yenildiler.

Yüceldiler, sonra düşürüldüler; çukurlara yerleştiler;

Ne de kötü yerlerdi onların yerleştikleri yerler.

Gömülüp gittiler; sonra da bir feryat eden, ardlarından bağırdı:

Nerde bilezikleri, nerde taht-taç, nerde süsler püsler?

Ne oldu o naz-ü naimle beslenen, bezenen yüzler;

Hani vaktiyle nazlarla, nimetlerle perdelenirdi o yüzler?

Kabir, bu soruya açık-seçik cevap veriyor da diyor ki:

Şimdi o yüzlerde kurtlar oynaşmada, kurtlara yem olmuş o yüzler.

Nice zamandır yediler-içtiler, geçindiler; Şimdiyse dünya onları yer-içer.

Nice zaman evlerde barındılar; oturup esenleştiler;

Şimdiyse evlerden de ayrıldılar; ehlinde-eyalinden de; geçip gittiler.

Bunca zaman hazineler yığdılar, mallar biriktirdiler;

Derken mallarını-mülklerini düşmanlarına dağıttılar, gittiler.

Evleri bomboş; içindekilerse mezarlarında yatıyorlar; göçtüler, göçtüler.”

Mütevekkil, bu şiiri dinleyince, sarhoşlukla şarap kadehini yere fırlatıp şiddetle ağlamaya koyuldu; meclistekiler de ağlıyorlardı. Zevk meclisi, yas toplantısına dönmüştü.

Mütevekkil, İmam aleyhi’s-selâm’dan özür diledi; İmam aleyhi’s-selâm da kalkıp meclisi terk ettiler.

Mütevekkil, İmam aleyhi’s-selâm’ı, Şiilerin gözünde küçük düşürmek için bir gün, bunca zamandır çalıştım, çabaladım, bir türlü ona şarap içiremedim dedi. Meclisindekilerden biri, “Kardeşi Musa’yı çağır; duyduğumuza göre o, içermiş. O da İbn’ür-Rızâ, bu da. Halk ne bilecek? İbn’ür-Rıza, Halife’yle şarap içmiş diye bir söz yayılsın; İmam’ın içmiş olduğunu sanacaklar.” dedi. Mütevekkil, bu sözü kabul etti; Musa’yı çağırttı.

İzzetle, ikramla Samerra’ya gelen Musa’yı İmam aleyhi’s-selâm, Vasif köprüsünde karşıladılar;

“Bu adam” buyurdular, “Seninle zevk meclislerinde bulunmak, sana şarap içirmek, seni ve soyumuzu aşağılatmak için seni çağırttı. Allah’tan kork, Allah’tan çekin; onunla böyle bir şey yapmaya kalkışma.” Musa; “Beni çağırır, böyle bir teklifte bulunursa ben ne yapabilirim” dedi.

İmam aleyhi’s-selâm, “Kadrini düşürme; Rabbine isyân etme; sana ayıp-ar getirecek bir harekette bulunma” buyurdularsa da Musa, gene aynı tarzda sözler söyledi. Bunun üzerine

İmam aleyhi's-selâm, "Onunla görüşmek istiyorsun ama ebedi olarak onunla görüşemeyeceksin" buyurdular.

Gerçekten de öyle oldu. Musa, ne zaman Mütevekkil'i görmeye gittiye, "Bu gün meşgul; sarhoş olup sızdı; uyuyor" gibi sözlerle kabul edilmedi; Samerra'da tam üç yıl kaldı; bir kere bile Mütevekkil'in yanına giremedi; sonunda Mütevekkil öldürüldü ve bu dönem de bitti (Tenkiyh'ul-Makâl; c. 3, s. 259).

Böyle bir dönemde Abbasi Halifelerinin zulüm ve fesadından yorulan halk tabii olarak zulüm ve fesattan ve her türlü pislikten temiz olan Ehl-i Beyt aleyhum'us-selâm'a yöneliyor ve onlara olan bağlılık ve inançları daha bir pekişiyordu. Bu durumu sezen Abbasi Halifelerinin tedirginliği, İmamlara olan hınç ve kinlerini iyice artırıyordu.

Abbasi Halifelerinin fesadı ve beyt-ul malı savurganlığı hakkında tarihe geçmiş bilgiler, kitaplar oluşturacak derecede çoktur.

Yakut Himevi yazıyor ki:

Mütevekil'in bina ettiği saraylardan bazıları ve onların maliyeti şöyledir:

1- Aras Sarayı, 30000 dinar.

2- Muhtar Sarayı, 5000000 dinar.

3- Vahid Sarayı, 2000000 dinar.

4- Ca'feri Sarayı, 10000000 dinar.

5- Garib Sarayı, 10000000 dinar.

6- Subh Sarayı, 5000000 dinar.

7- Melih Sarayı, 5000000 dinar.

8- İtahye Sarayı, 10000000 dinar.

9- Tell Sarayı, 5000000 dinar.

10- Cevsek Sarayı, 5000000 dinar.

11- Berkevar Sarayı, 20000000 dinar.

12- Kelaid Sarayı, 50000 dinar.

Yine Himevi'nin nakline göre, Mütevekkil'in 2500 civarında cariyesi vardı ki yalnız tahta oturma merasiminde 500 cariyeye ona hediye edilmişti.

Abbasi Halifelerinin fesatı ve savurganlıkları eğlence ve ayyaşlık destanları tarih kitaplarının sayfalarını karartmıştır. Özellikle Mütevekkil ve Mütevekkil'den sonraki dönemde, Müslümanların halifesi ismini taşıyan bu zatların en belirgin özelliklerinden biri ayyaşlık ve savurganlık olmuştur.

Oysaki, bu dönemde Ehl-i Beyt soyundan gelen aileler Abbasi yöneticilerinin baskısı yüzünden, iktisadi yönden felaket sayılacak bir durumda yaşıyorlardı. Tarihçilerin nakline göre, Medine'de yaşayan Ehl-i Beyt soyundan gelen birkaç hanımın dışarıda ortaklaşa kullandıkları tek bir elbiseleri vardı ki, biri onu kullandığında diğerleri evlerinde perde arkasında kalmak zorundaydılar.

[9] - Kemal-ud Din, s. 430.

[10] - Kemal-ud Din, s. 384.

[11] - Yeni dünyaya gelmiş çocuk için kesilen kurban.

[12] - Kemal-ud Din, c. 2, s. 106, Tahran

[13] - Bihar-ul Envar, c. 51, s. 28.

[14] - Kemal-ud Din, c. 434

[15] - Hurmadan yapılan bir nevi şaraptır. Ehl-i Beyt Mektebine göre mest edici her içki gibi necis ve içilmesi de haramdır.

[16] - en-Necm-us Sakıp s. 264